

Актуальні проблеми адміністрування та управління митними платежами в сучасних умовах інтеграції

Тополенко Н.М.

кандидат наук з державного управління, доцент,
доцент кафедри обліку, аудиту, аналізу і оподаткування
Університету митної справи та фінансів

Субіна Д.С.

магістрант
Університету митної справи та фінансів

У статті розкрито зміст та значення митних платежів у формуванні доходів державного бюджету та функції митного оподаткування. Визначено, що одним з пріоритетних завдань адміністрування митних платежів є розроблення заходів щодо протидії ухиленню від неправильного визначення митної вартості товарів та використання в роботі митними органами застарілого програмного забезпечення. Проаналізовано рівень надходження митних платежів до Державного бюджету України. Визначено, що в структурі загальних надходжень до Державного бюджету України у 2017 році митні платежі займають близько 42%. Запропоновано вжиття організаційних заходів щодо оновлення автоматизації митних платежів на митниці, які полягають в оновленні програмного забезпечення митних органів в Україні для формування власної бази даних про нарахування та сплату митних платежів до Державного бюджету України. Проаналізувавши стан адміністрування митних платежів в Україні, можемо відзначити важливу роль вітчизняних митних органів зокрема та митної системи загалом у забезпеченні надходжень до Державного бюджету України. Протягом досліджуваного періоду найбільша частка в структурі митних платежів припадає на податок на додану вартість (далі – ПДВ), що підтверджує його фіскальну зорієнтованість.

Ключові слова: адміністрування митних платежів, управління митними платежами, митні платежі, митна вартість, податок на додану вартість, акцизний податок, мито, імпорт, класифікація товарів, законодавство, державний бюджет, митні органи.

Тополенко Н.М., Субина Д.С. АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ АДМИНИСТРИРОВАНИЯ И УПРАВЛЕНИЯ ТАМОЖЕННЫМИ ПЛАТЕЖАМИ В СОВРЕМЕННЫХ УСЛОВИЯХ ИНТЕГРАЦИИ

В статье раскрыты содержание и значение таможенных платежей в формировании доходов государственного бюджета и функции таможенного налогообложения. Определено, что одним из приоритетных заданий администрирования таможенных платежей является разработка мер по противодействию уклонению от неправильного определения таможенной стоимости товаров и использованию в работе таможенными органами устаревшего программного обеспечения. Проанализирован уровень поступления таможенных платежей в Государственный бюджет Украины. Определено, что в структуре общих поступлений в Государственный бюджет Украины в 2017 году таможенные платежи занимают около 42%. Предложено принятие организационных мер по обновлению автоматизации таможенных платежей на таможне, которые заключаются в обновлении программного обеспечения таможенных органов в Украине для формирования собственной базы данных о начислении и уплате таможенных платежей в Государственный бюджет Украины. Проанализировав состояние администрирования таможенных платежей в Украине, можем отметить важную роль отечественных таможенных органов в частности и таможенной системы в целом в обеспечении поступлений в Государственный бюджет Украины. В течение исследуемого периода наибольшая доля в структуре таможенных платежей приходится на налог на добавленную стоимость (далее – НДС), что подтверждает его фискальную ориентированность.

Ключевые слова: администрирование таможенных платежей, управление таможенными платежами, таможенные платежи, таможенная стоимость, налог на добавленную стоимость, акцизный налог, пошлина, импорт, классификация товаров, законодательство, государственный бюджет, таможенные органы.

Topolenko N.M., Subina D.S. ACTUAL PROBLEMS OF ADMINISTRATION AND MANAGEMENT OF CUSTOMS DUTIES IN MODERN CONDITIONS OF INTEGRATION

Content and value of customs payments in forming of income of the state budget and function of customs taxation is disclosed. It is defined that one of priority tasks of administration is development of actions for counteraction to evasion from the wrong determination of customs value and the outdated software of customs authorities. Receipts in the State budget of Ukraine of customs payments are analyzed. The share of customs payments in the State

budget of Ukraine is defined that makes about 42% of the general revenues. Having analyzed a condition of administration of customs payments in Ukraine an important role of domestic customs authorities and a customs system in general should be noted for ensuring incomes to the State budget of Ukraine. During all studied period the greatest share in customs payments is the share of a value added tax (further – the VAT) that confirms its fiscal orientation.

Keywords: administration of customs payments, managements of customs payments, customs payments, customs value, value added tax, excise tax, duty, import, classification of goods, legislation, state budget, customs authorities.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Адміністрування податків та митних зборів є однією з найважливіших ознак держави та необхідною умовою її існування. Винятково за рахунок податків та зборів створюється більша частина грошових фондів, необхідних для функціонування держави. Всі митні платежі, окрім ПДВ, мають не фіскальне навантаження, а регулятивний, контролюючий та захисний потенціал. Сучасна наука й практика доводять, що справляння митних платежів залежить від ефективності процесу їх адміністрування. Загальні принципи адміністрування митних платежів, закладені в чинному законодавстві України, переважно відповідають тим принципам, що діють у багатьох зарубіжних країнах.

Важливими складовими адміністрування митних платежів є оцінювання митної вартості та контроль за кодуванням товарів задля забезпечення повноти та правильності стягнення платежів до бюджету.

Не менш важливими складовими є правильне нарахування митної вартості товарів та її відповідне відображення в програмі «Інспектор – 2006». Правильне нарахування митної вартості залежить від правильно вибраного методу нарахування. Часто маємо ситуацію, коли не всі суб'єкти господарювання, що перетинають митний кордон України, правильно визначають митну вартість товарів. Отже, відбувається порушення митного законодавства України.

Ще однією суттєвою проблемою є процес автоматизації митних платежів на митницях. Так, за митного режиму «Імпорт» на митних постах країни формується власна база даних, інформація з якої щоденно передається до органів ДФС в області. Через те, що дані передаються не безпосередньо спеціалістам відділу Управління митними платежами, виникають проблеми щодо своєчасного отримання інформації та її достовірності про розміри нарахування та сплати митних платежів до митних органів.

Однією з основних форм економічних взаємовідносин України з іноземними країнами є зовнішньоекономічна діяльність. Вагоме

місце посідає зовнішня торгівля, метою якої є підвищення економічного розвитку України, покращення добробуту її населення та зміцнення позицій на світовому ринку. Питання бухгалтерського обліку адміністрування митних платежів завжди перебувало в центрі уваги. У зв'язку з цим виникає необхідність детального дослідження програмного забезпечення, документального забезпечення та відображення митних платежів в обліку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Належне місце в дослідженні питань адміністрування митних платежів посідають наукові праці провідних вітчизняних вчених та практиків, зокрема, І.І. Бережнюка, А.Д. Войцещука, О.В. Годованця, О.П. Гребельника, Є.В. Додіна, Т.Д. Ліпіхіна, В.П. Мартинюка, В.М. Мельника, П.В. Науменка, П.В. Пашка, Т.О. Проценка.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Однак в наукових працях зазначених дослідників недостатньо уваги приділено розгляду поняття, сутності, особливостей адміністрування митних платежів. Також поза увагою науковців залишаються питання розгляду проблем, пов'язаних з адмініструванням митних платежів та пошуку дієвих заходів щодо підвищення ефективності роботи митних органів в зазначеному напрямі.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою статті є розгляд поняття, сутності, особливостей адміністрування митних платежів та пошук шляхів вирішення виявлених проблем, пов'язаних з адмініструванням митних платежів у контексті сучасних державних реформ в Україні на шляху до Євроінтеграції.

Виклад основного матеріалу дослідження. Як зазначає В.М. Мельник, «адміністрування податків – це управлінська діяльність органів державної виконавчої влади, яка пов'язана з організацією процесу оподаткування, засновується на державних законодавчих і нормативних актах та використовує соціально зумовлені і сприйняті правила» [12].

Митні платежі – податки, що, відповідно до Податкового кодексу України (далі – ПКУ) або митного законодавства, справляються під час

переміщення або у зв'язку з переміщенням товарів через митний кордон України, контроль за справлянням яких покладено на контролюючі органи [1].

На думку С.О. Баранова, поняття «адміністрування митних платежів» включає визначення повноважень органів державної влади щодо регулювання процесів роботи в митній сфері, визначення головних завдань у роботі суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності та митних органів, процес митного контролю та оформлення товарів на митниці тощо [13].

А.О. Селіванов розглядає адміністрування податків як правовідносини, що складаються у сфері вжиття уповноваженими державними органами заходів з погашення податкового боргу та передбачають застосування методів владно-примусового характеру до платників податків [14].

В Митному кодексі України (далі – МКУ) 2012 року не визначено поняття «адміністрування митних платежів», що ускладнює процес правозастосування та приводить до плутанини під час здійснення відповідних повноважень ДФС України та її територіальними органами в процесі виконання державної митної справи. Не в повному обсязі визначено поняття «адміністрування митних платежів» також у законодавстві України.

В «Економічній енциклопедії» зазначено, що адміністрування – це управлінська діяльність керівників та органів управління, яка здійснюється здебільшого через накази та розпорядження. Характеристикою командно-адміністративної системи є наявність адміністратора, тобто керівника, менеджера, управляючого [14].

У «Великому тлумачному словнику сучасної української мови» термін «адмініструвати» визначено як «керувати установою, організацією, підприємством» [15], тобто під адмініструванням необхідно розуміти організаційно-управлінську діяльність органів державного управління в певній сфері влади, що здійснюється уповноваженими на це органами, установами, організаціями, тобто адміністраторами.

А.В. Ашмарін зауважує, що митні платежі є парафіскальними платежами. Водночас зазначено, що парафіскальні платежі – це платежі, що справляються на користь окремих суб'єктів публічного або приватного права задля відшкодування їх витрат [16].

З прийняттям 2 грудня 2010 року ПКУ, а також у зв'язку зі внесенням після вступу України до СОТ змін до митного законодавства в

нашій державі сформовано принципово нову правову основу адміністрування податків та зборів (обов'язкових платежів) вітчизняними митними органами [1].

Водночас до недостатньо досліджених питань належить обґрунтування теоретико-методичних засад функціонування системи адміністрування митних платежів у трансформаційних умовах економіки. Дискусійними залишаються питання застосування єдиного механізму адміністрування внутрішніх податків та зборів, а також митних платежів з рівномірною інтеграцією функції управління ризиками на кожному етапі адміністрування [3].

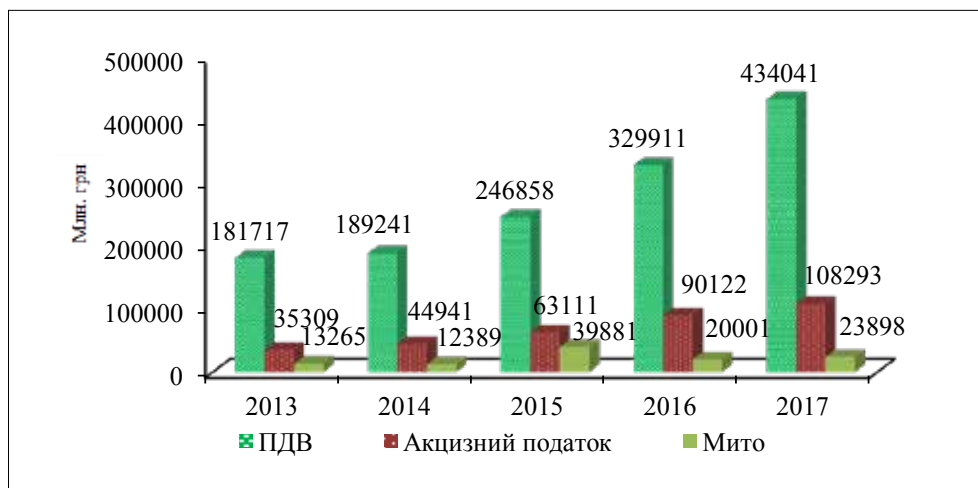
Сьогодні аналізу адміністрування митних платежів, а також їх напрямам та шляхам покращення приділяється увага науковців та практиків. Протягом останніх років здійснюється робота щодо розроблення нормативно-правових актів, спрямованих на прискорення товаро- та пасажиропотоків, спрощення митних процедур, а також процедур державного контролю та адміністрування митних платежів для обґрунтування шляхів їх вдосконалення.

У розділі XI статті 270 МКУ зазначено, що до складу митних платежів належать мито, акцизний податок із ввезених на митну територію України підакцизних товарів (продукції), податок на додану вартість із ввезених на митну територію України товарів (продукції) [2].

Митні платежі належать до податкових надходжень Зведеного бюджету України. Вони складають близько 42% усіх надходжень до державного бюджету. Структуру митних платежів в Державному бюджеті України за 2013–2017 роки подано на рис. 1 [5].

Проаналізувавши дані рис. 1, можемо стверджувати, що митні платежі за розглянутий період зростають, що обумовлене вжиттям ефективних заходів, які спрямовані на здійснення належної організації митного контролю, ефективну протидію митним правопорушенням, забезпечення повноти оподаткування товарів, достовірність декларування товарів, транспортних засобів, що переміщуються через митний кордон України, посилення роботи з контролю за правильною визначенням митної вартості товарів, класифікацію країни походження.

Також спостерігаємо стійку тенденцію щорічного зростання митних надходжень. Так, порівняно з показниками 2013 року у 2015 році ввізне мито зросло майже на 300%, склавши 39 881 млн. грн., а у 2017 році цей показник збільшився на 19% порівняно з 2016 роком, що пояснюється зростанням імпортування

Рис. 1. Структура митних платежів в Державному бюджеті України за 2013–2017 роки [5]

товару на територію України. Найпоширенішими позиціями імпорту є тютюнова сировина, банани, цитрусові, спирт етиловий та кава. Надходження ПДВ у 2017 році фіксується на рівні 43 4041 млн. грн., що більше на 25%, ніж у 2016 році. На стан справляння додаткових митних платежів за рахунок коригування митної вартості вплинули у 2016 році загальний стан надходжень митних платежів, зменшення обсягів імпорту (у вагових показниках), зменшення обсягів оподаткованого імпорту по вартості (в доларах США), втрати внаслідок ситуації у Східному регіоні (Донецька та Луганська митниці), втрати від анексії АР Крим (Кримська та Севастопольська митниці), зміна структури імпорту товарів, заміна більш дорогих товарів їх дешевшими аналогами, зниження цін на зовнішніх ринках, курс валюти, застосування економічної частини Угоди про асоціацію між Україною та ЄС з 1 січня 2016 року [11].

Головною особливістю митних платежів є те, що всі вони справляються під час переміщення товарів через митний кордон. Наука й практика доводять, що справляння митних платежів залежить від ефективності процесу їх адміністрування. Принципи адміністрування митних платежів, закладені в чинному законодавстві України, переважно відповідають тим, що діють у багатьох країнах та напрацьовані протягом століть.

Розвиток ринку митних послуг в зарубіжних країнах тісно пов'язаний з еволюцією міжнародної торгівлі.

Зарубіжний досвід регулювання технологічних схем митного оформлення та митного контролю товарів і транспортних засобів

свідчить про те, що якісна складова митних послуг вище там, де широко застосовуються передові автоматизовані технології.

Перехід до технологій електронного декларування здійснюється в усіх розвинених країнах світу. Автоматизація процедур митного оформлення та митного контролю дає змогу організувати взаємодію митного брокера в процесі подачі декларації та отримання рішень митних органів і контролюючих організацій за допомогою комп'ютерних систем, а також істотно звільнити співробітників митних органів від роботи з паперовими документами та скоротити час оформлення.

В сучасних умовах державами-учасницями ЄС проводиться значна робота щодо лібералізації міжнародної торгівлі та ослаблення протекціонізму. Однак зовнішньоторговельна політика, як і раніше, залишається одним з основних напрямів державного регулювання економіки.

Досвід ЄС свідчить про те, що, незважаючи на тривалий період існування Митного союзу, на його території дуже розвинене державне регулювання зовнішньоекономічної діяльності шляхом вжиття митно-тарифних та нетарифних заходів.

Митні формальності припускають, як правило, сплату митних зборів, податків та зборів, а також вжиття інших заходів, які спрямовані на регулювання вантажопотоків товарів через кордон. В ЄС зобов'язання щодо оплати митних платежів виникає за загальним правилом, а саме в момент ввезення товарів на митну територію ЄС або в момент вивезення товарів за межі митної території. Підставою справляння таких платежів є норми права ЄС.

Очевидно, що Україні потрібно постійно орієнтуватись на країни ЄС, зменшувати кількість документів, які необхідно подавати, спрощувати процес адміністрування митних платежів.

З 1 січня 2014 року введено в дію Закон України «Про митний тариф України» від 19 вересня 2013 року № 584-VII [8]. Він містить перелік ставок ввізного мита на товари, що ввозяться на митну територію України. Товари систематизовані згідно з Українською класифікацією товарів зовнішньоекономічної діяльності (УКТ ЗЕД), складеною на основі Гармонізованої системи опису та кодування товарів.

Основним етапом адміністрування митних платежів є визначення митної вартості товарів, тому що митна вартість є основною сумою, з якої вираховують основні митні платежі під час переміщення через митний кордон. Нині залишається актуальною проблема заниження вартості товарів, а також на стан надходження митних платежів впливають правильність визначення країни походження й ідентифікація коду під час переміщення товарів та інших предметів через митний кордон.

1 січня 2017 року затверджено новий План рахунків бухгалтерського обліку в державному секторі, затверджений Наказом Мінфіну від 31 грудня 2013 року № 1203 [6]. Наказом Мінфіну від 21 грудня 2016 року № 1127 затверджені Методичні рекомендації зі співставлення субрахунків бухгалтерського обліку та перенесення залишків [7]. Згідно з відповідними змінами нарахування ПДВ та інших податків, що підлягають перерахуванню до Державного бюджету України, розпорядником бюджетних коштів здійснюється за Дт рахунку 7111 (7121) «Доходи від реалізації продукції (робіт, послуг)» та кредитом рахунку 6311 (6321) «Розрахунки з бюджетом за податками і зборами».

Розпорядник бюджетних коштів повинен надати платіжне доручення на перерахування до бюджету податку на додану вартість з рахунків, відкритих за балансовим рахунком. Водночас звертаємо увагу на те, що частиною 2 статті 56 Бюджетного кодексу України визначено, що бюджетні установи ведуть бухгалтерський облік відповідно до національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку в державному секторі та інших нормативно-правових актів щодо ведення бухгалтерського обліку в порядку, встановленому Міністерством фінансів України.

Митні платежі, які підлягають сплаті під час митного оформлення, мають бути перераховані на рахунок митниці до моменту подання митної декларації. У пункті 3 статті 247 Митного кодексу України передбачено, що митне оформлення товарів, транспортних засобів комерційного призначення здійснюється в будь-якому органі доходів та зборів з пред'явленням їх цьому органу. Відповідно до пункту 2 статті 546 Митного кодексу України кожна митниця як юридична особа має власні рахунки, що здійснюють казначейське обслуговування бюджетних коштів [2]. Так, підприємства мають перерахувати на відповідні рахунки митниць необхідні кошти, які можуть бути невикористані в повному обсязі.

Для підвищення ефективності процедур митного контролю необхідно більше уваги приділяти використанню сучасних електронних систем та технологій, які дадуть змогу скоротити час проходження товарів через митницю, мінімізувати людський фактор та зменшити кількість бюрократичних процедур.

Проблемою для митних постів є використання застарілого програмного забезпечення «Інспектор – 2006», що не дає працівникам митниці повністю відстежувати сплату митних платежів до бюджету. Однак, окрім цієї програми, існує програма «QD Professional».

«QD Professional» («Quick Declaration professional», QDPro) – це програмно-технологічний комплекс митної системи України, призначений для ведення ефективної зовнішньоекономічної діяльності, програма автоматичного заповнення вантажних митних декларацій. Підсистеми «QD Professional» містять повну нормативну базу, заповнення вантажної митної декларації, мита й режими, українську класифікацію товарів ЗЕД, алфавітно-предметний показник товарів, попередній розрахунок угод, потужну інформаційно-довідкову систему з митного законодавства тощо.

«QD Pro» можуть використовувати учасники ЗЕД, митні брокери, митні ліцензійні склади, міжнародні перевізники, митні органи, юридичні контори, банківські установи.

Висновки з цього дослідження. У зв'язку зі стрімким розвитком інтеграційних процесів та внаслідок глобалізації законодавства щодо державної митної справи адміністрування митних платежів набуло нових рис. Нині проводиться велика робота, спрямована на модифікацію законодавства з питань адміністрування митних платежів. Наочним прикладом цього стало прийняття у 2017 році Стратегії управління державними фінансами на

2017–2021 роки та Концепції реформування Державної фіскальної служби України.

Ці акти стосуються питань адміністрування митних платежів, що визначають основний напрям державної політики у сфері державної митної справи, а саме митне адміністрування.

У зв'язку з цим необхідно приділити окрему увагу програмному забезпеченню, що надаватиме актуальну інформацію митному брокеру, митнику та спеціалісту в Головному управлінні митниці одночасно. Програма має містити повний перелік митних платежів, що стягуються із суб'єкта під час перетину митного кордону України, інформацію про те, чи сплатив він їх вчасно або має кошти на рахунку в банку для сплати.

Митна вартість ввезених на територію України товарів посідає важливе місце в регулюванні зовнішньоекономічної діяльності держави. Оскільки ця величина є основою для нарахування митних платежів, її розмір значно впливає на суму надходжень до державного бюджету. Вважається, що визначення митної вартості товарів є однією з найбільш

складних, відповідальних та суперечливих процедур у митній справі.

Залишаються недостатньо дослідженими окремі економічні та правові аспекти процедури визначення митної вартості, зокрема порядок дій декларанта в разі незгоди митних органів із заявленою вартістю імпортованих товарів, а також проблеми, які виникають під час повернення фінансових гарантій.

На сучасному етапі розвитку існують проблеми щодо вирішення митних спорів про визначення митної вартості імпортованих товарів. Найголовнішою проблемою є відсутність у органів Державної фіскальної служби довіри до вартості товару, зазначеної в договорі, наслідками чого є часте ігнорування основного методу визначення митної вартості та необґрунтоване використання шостого (резервного методу). Частково вирішити цю проблему зможуть запровадження обміну даними та відкриття доступу до бази даних з оформлення експортних декларацій для контролю вартості товару, який експортується в Україну.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Податковий кодекс України. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.
2. Митний кодекс України. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/4495-17>.
3. Голомб В.С., Голомб В.К. Економічні та правові аспекти визначення митної вартості імпорту. 2015.
4. Годованець О.В. Проблемні аспекти адміністрування митних платежів і напрями їх усунення. Світ фінансів. 2008. № 4 (17).
5. Доходи бюджету України. URL: <http://cost.ua/budget/revenue>.
6. Про затвердження Плану рахунків бухгалтерського обліку в державному секторі: Наказ Міністерства фінансів України від 31 грудня 2013 року № 1203 зі змінами. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0161-14>.
7. Методичні рекомендації зі співставлення субрахунків бухгалтерського обліку та перенесення залишків: Наказ Міністерства фінансів України від 21 грудня 2016 року № 1127 зі змінами. URL: <https://www.profiwins.com.ua/uk/letters-and-orders/treasury/9047-1127.html>.
8. Про митний тариф України: Закон України від 19 вересня 2013 року № 584-VII зі змінами. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/584-18>.
9. Зінченко В.І., Гребельник О.П. Удосконалення системи митного регулювання в Україні. 2017.
10. Войцещук А.Д. Ефективність інституційно-організаційного забезпечення управління ризиками митного простору України в контексті світових тенденцій. Науково-виробничий журнал. 2017. № 7–8. С. 5–11.
11. Гребельник О.П. Інститут митної вартості імпортованих товарів в Україні: актуальні питання та вектори розвитку. Хмельницький: ФОП Стрихар А.М., 2017. 430 с. (Серія «Податкова та митна справа в Україні»).
12. Мельник В.М. Домінанти податків і оподаткування та забезпечення повноти їх дії: дисс. ... докт. екон. наук: спец. 08.00.08. Київ, 2007. 444 с.
13. Баранов С.О. Актуальні проблеми адміністрування митних платежів в Україні: сучасний аспект. Південноукраїнський правничий часопис. 2015. № 3. С. 117–119.
14. Економічна енциклопедія: у 3 т. / редкол.: С.В. Мочерний (відп. ред.) та ін. Т. 1. Київ: Видавничий центр «Академія», 2000. 864 с.
15. Великий тлумачний словник сучасної української мови / уклад. і голов. ред. В.Т. Бусел. Київ; Ірпінь: ВТФ «Перун». 2001. 1440 с.
16. Науменко В.П., Пашко П.В., Руссов В.А. Митне регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні. Київ: Знання, 2004. 403 с.

REFERENCES:

1. Podatkovyj kodeks Ukrainy // [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.
2. Mytnyj kodeks Ukrainy // [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/4495-17>.
3. Gholomb V.S., Gholomb V.K. Ekonomichni ta pravovi aspekty vyznachennja mytnoji vartosti importu. – 2015.
4. Ghodovanecj O.V. Problemni aspekty administruvannja mytnykh platezhiv i naprjamy jikh usunennja. – Svit finansiv. 4 (17), 2008.
5. Dokhody bjudzhetu Ukrainy // [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: <http://cost.ua/budget/revenue>.
6. Nakaz Ministerstva finansiv Ukrainy “Pro zatverdzhennja Planu rakhunkiv bukhghaltersjogho obliku v derzhavnomu sektori” vid 31.12.2013 № 1203 zi zminamy // [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0161-14>.
7. Nakaz Ministerstva finansiv Ukrainy “Metodychni rekomendaciji zi spivstavlennja subrahunkiv bukhghaltersjogho obliku ta perenesennja zalyshevik” vid 21.12.2016 r. № 1127 zi zminamy // [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: <https://www.profiwins.com.ua/uk/letters-and-orders/treasury/9047-1127.html>.
8. Zakon Ukrainy “Pro mytnyj taryf Ukrainy” № 584-VII vid 19.09.2013 r. zi zminamy // [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/584-18>.
9. Zinchenko V.I., Ghrebelnyk O.P. Udoskonalennja systemy mytnogho rehuljuvannja v Ukraini – 2017.
10. Vojceshhuk A.D. Efektyvnistj instytucijno-orghanizacijnogho zabezpechennja upravlinnja ryzykamy mytnogho prostoru Ukrainy v konteksti svitovykh tendencij – Naukovo-vyrobnychyj zhurnal. № 7–8, 2017. S. 5–11.
11. Ghrebelnyk O.P. Instytut mytnoji vartosti importnykh tovariv v Ukraini: aktualjni pytannja ta vektory rozvytku. – Khmeljnyckyj: FOP Strykhar A.M., 2017. – 430 s. – (Serija “Podatkova ta mytna sprava v Ukraini”).
12. Meljnyk V.M. Dominanty podatkov i opodatkuvannja ta zabezpechennja povnoty jikh diji: dys. d. e. n.: 08.00.08 / Meljnyk V.M. – K., 2007. – 444 s.
13. Baranov S.O. Aktualjni problemy administruvannja mytnykh platezhiv v Ukraini: suchasnyj aspekt // Pivdenoukrajinskyj pravnychyj chasopys. 2015. S 117–119.
14. Ekonomichna encyklopedija: v 3 t. T. 1 / redkol.: S.V. Mochernyj (vidp. red.) ta in. – K.: Vydavnychyj centr “Akademija”, 2000. 864 s.
15. Velykyj tlumachnyj slovnyk suchasnoji ukrajinsjkoji movy / uklad. i gholov. red. V.T. Busel. – K.; Irpinj: VTF “Perun”, 2001. 1440 s.
16. Naumenko V.P. Mytne rehuljuvannja zovnishnjoekonomichnoji dijajnosti v Ukraini/ V.P. Naumenko, P.V. Pashko, V.A. Russkov. – K.: Znannja, 2004. – 403 s.